

Länsi-Suomen yhteistyöalueen sosiaalialan osaamiskeskus

Tausta

Sosiaalialan osaamiskeskusten tehtävät on määritelty laissa (Laki sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta, 1230/2001). Osaamiskeskusten lakisääteisenä tehtävänä on turvata sosiaalialan asiantuntemuksen välittyminen, edistää sosiaalialan peruspalvelujen sekä erityispalvelujen ja asiantuntijapalvelujen kehittymistä ja vahvistaa koulutuksen, tutkimuksen ja käytännön työn välistä yhteyttä. Tämä tehtävä ei muutu asetusmuutoksen myötä.

Uusi rakenne

Sosiaalialan osaamiskeskustoiminnasta annetun valtioneuvoston asetuksen 1 ja 4 §:n muuttamista koskevan asetuksen mukaan osaamiskeskusten lukumäärä ja toimialueet muuttuvat 1.7.2025 alkaen. Jatkossa kullakin sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetun lain (612/2021) 35 §:ssä tarkoitetulla yhteistyöalueella on yksi osaamiskeskus. Niiden lisäksi on ruotsinkielinen sosiaalialan osaamiskeskus, jonka toimialue käsittää koko maan.

Rahoitus muuttuu

Valtioneuvosto päätti 31.10.2024 sosiaalialan osaamiskeskusten rahoituksen uudistamisesta osana laajempaa rakennemuutosta. Sosiaalialan osaamiskeskukset saavat valtionavustusta, jonka määrä perustuu osaamiskeskusten toimialueen väestömäärään ja pinta-alaan. Valtion talousarviossa on myönnetty vuodelle 2025 yhteensä 1 450 000 euroa sosiaalialan osaamiskeskusten toimintaa varten.

Länsi-Suomen sosiaalialan osaamiskeskusten valtionosuus on noin 166 000 € vuodessa sopimuksen alkaessa. Vuoden 2025 osuus on puolet tästä eli suhteessa siihen, milloin toiminta varsinaisesti alkaa. Toiminta järjestetään tämän varatun valtionavustuksen turvin. Valtionavustuspäätökset koskevat nykyisiä osaamiskeskuksia 1.1.–30.6.2025 ja uusia osaamiskeskuksia 1.7.–31.12.2025. Lisäksi jatkossa maksetaan 1,5 prosenttia valtionavustuksen kokonaismäärästä erityisenä valtionavustuksena Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuselle saamenkielisen väestön palvelutarpeiden huomioon ottamiseksi. Valtionavustuksen kokonaismäärästä on myös maksettu aikaisemmin erityisenä valtionavustuksena 0,75 prosenttia Pohjanmaan maakuntien sosiaalialan osaamiskeskuselle (SONetBOTNIA) pohjoismaisten yhteistyöverkostojen luomiseksi kaikkien osaamiskeskusten käyttöön. Tämä avustus poistetaan.

Rahoituksen leikkaukset asettavat merkittävän haasteen. Valtionavustuksen määrä vähenee lähes puoleen aikaisemmasta tasosta, mikä vaikuttaa osaamiskeskusten toimintakykyyn ja vaikeuttaa uusien osaamiskeskusten vakiinnuttamista ja nykyisen toiminnan siirtämistä uusille toimialueille.

Uusi sopimus

Asetusmuutos merkitsee sitä, että Länsi-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueella on jatkossa vain yksi sosiaalialan osaamiskeskus, joka käsittää Pohjanmaan, Varsinais-Suomen ja Satakunnan hyvinvointialueet. Länsi-Suomen yhteistyöalueen osaamiskeskusta on valmisteltu kahdessa työryhmässä. Toinen, ns. valmisteluryhmä, on käsitellyt hallintorakennetta ja sopimusluonnosta toiminnan aloittamista varten. Toinen, professiotyöryhmä, on käsitellyt uuden osaamiskeskusten toiminnan sisältöön liittyviä asioita.

Molempiin ryhmiin on nimetty edustajat kolmelta hyvinvointialueelta. Valmisteluryhmän puheenjohtajana ja koollekutsujana on toiminut Varsinais-Suomen hyvinvointialueen sosiaalityön johtaja Soile Merilä. Valmisteluryhmän muita jäseniä ovat olleet:

Carina Nåls (sosiaalijohtaja, Pohjanmaan hyvinvointialue)

Suvi Einola (strategia- ja kehitysjohtaja, Pohjanmaan hyvinvointialue)

Krista Virtanen-Olejniczak (vt. sosiaalityön professiojohtaja, Satakunta)

Sari Rantanen (sosiaali- ja terveysjohtaja, Satakunta)
Mari Niemi (tutkimus- ja kehitysjohtaja, Satakunta)
Ville Kytö (tutkimus- ja kehitysjohtaja, Varsinais-Suomi)
Hanna Finne (konsernilakimies, Varsinais-Suomi)
Elisa Viitasalo (konsernilakimies, Varsinais-Suomi)

Professiojohtoryhmään ovat kuuluneet kunkin hyvinvointialueen professiojohtajat, Soile Merilä (sosiaalityön johtaja, Varsinais-Suomen hyvinvointialue), Carina Nåls (sosiaalihoitaja, Pohjanmaa) ja Krista Virtanen-Olejniczak (vt. sosiaalityön professiojohtaja, Satakunta).

Tavoitteena on, että Länsi-Suomen sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyöalueen sosiaalialan osaamiskeskus aloittaa toimintansa 1.7.2025, annetun asetuksen mukaisesti. Tuosta päivästä alkaen keskuksen nimi on Länsi-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus.

Sopimusluonnoksen ja osaamiskeskuksen hallintomallin valmistelun lähtökohtana on ollut, että Varsinais-Suomen hyvinvointialue toimii hallinnoijana 1.7.2025 alkaen. Osaamiskeskuksen hallinnossa sovelletaan Varsinais-Suomen hyvinvointialueen hallintosääntöä. Sopimusehdotuksen mukaan Varsinais-Suomen hyvinvointialue nimeää omaamiskeskustoiminnalle johtajan. Uuden osaamiskeskuksen on mahdollista palkata perusrahoituksen avulla 1,6 henkilötyövuoden henkilöstöresurssit.

Osaamiskeskuksen tavoitteena on tiivis yhteistyö kunkin hyvinvointialueen TKI-toiminnan kanssa sekä sosiaalialan yhteisen TKI-ekosysteemin (tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminta) vahvistaminen YTA-tasolla alueen korkeakoulujen ja hyvinvointialueiden välillä. Lisäksi tavoitteena on laaja-alainen yhteistyö korkeakoulujen, koulutusorganisaatioiden, järjestöjen sekä Länsi-Suomen yhteistyöalueen muiden sosiaalialan toimijoiden kanssa. Tätä tarkoitusta varten on suunnitteilla yhteistyökumppaneiden hankinnan aloittaminen sopimuksen hyväksymisen jälkeen.